

at bringe hele den oeconomiske Udvikling op. Man vilde langt bedre tjene den ved istedetfor at forøge Tollden paa Fern og Kul at ophæve Tollden paa disse Ting, saavel som hele Mængden af mindre Toldsatser. Men forøvrigt, det finansielle Spørgsmaal, det, der efter min Mening er Hovedspørgsmaalet for den hele finansielle Udvikling, antager jeg det ikke rigtigt at gaae ind paa idag; thi efter min Overbevisning komme vi dertil, naar vi skulle tale om Formue- og Indkomstskatten — jeg bruger med Forsæt Udtrykket Formue- og Indkomstskat. — Med Hensyn til Udgifterne derimod kunde jeg, hvor langt Tiden end er fremrykket, ønske et Par Dieblifikes Opmærksomhed for et Par Bemærkninger. Om det kongelige Theater kun en enkelt Bemærkning! Ministeren antydede, saavidt jeg hørte, igaar en Commission; saavidt jeg forstod ham, antydede han, at han vilde nedsætte en Commission og hentydede til, at man maaskee kunde komme til et særligt Lovudkast. Jeg ønsker at gjøre den Bemærkning, at jeg troer, det haster lidt med denne eventuelle Commission og med dette eventuelle særlige Lovudkast; thi, saavidt jeg kan forstaae Stemmningen her i Thinget, passerer Theatret ikke denne Gang, som det staaer. Det var kun denne Bemærkning, jeg ønskede at gjøre med Hensyn til denne Sag. — Der er en anden Udgiftspost, som jeg ønskede at berøre. Flere Medlemmer have med megen Forskærlighed dvælet ved de urentable Fernbaner og deres Productivitet. Der er en anden Udgift, som jeg for mit Bedkommende vilde omfatte med nok saa megen Kjærlighed, som jeg vilde ansee for nok saa productiv; jeg tænker herved paa en Udgift ved Underviisningsvæsenet. Det er ikke det høiere Underviisningsvæsen, jeg her sigter til; jeg havde jo nok en heel Deel, jeg kunde have lyst til at sige om det høiere Underviisningsvæsen, men jeg tilstaaer; jeg er i Tvivl i saa Henseende; jeg tør ikke ret indlade mig paa dette Gebeet. Det, der her skulde være Tale om, skulde jo nærmest være Commissioners Nedsættelse, men jeg kjender ikke den ærede Cultusministers Anstuelser, og Alt beroer jo her paa disse hans Anstuelser, netop paa Sammensætningen af en saadan Commission. Saalænge jeg derfor er saa fuldstændig

ukjendt med den ærede Ministers Anstuelser, foretrækker jeg at lade denne Sag ligge. Det er derimod det lavere Underviisningsvæsen, jeg vil sige et Par Ord om; hvilke Reformer der end kunde være Spørgsmaal om med Hensyn til det høiere Underviisningsvæsen, saa troer jeg dog, at hvor Talen er om Pengendgift, om Statens Stilling dertil, kan det kun være i den Retning, at Staten skal trække sig mere og mere tilbage, langtfra skal give flere Penge. Anderledes er det derimod efter min Overbevisning med Hensyn til den Green af Underviisningsvæsenet, der allerede er bragt paa Bane af et æret Medlem paa den anden Side af Salen (Rühnel), det er Spørgsmaalet om Bønderhøjskoler. Det er en Udgiftspost, som i Modsetning til andre Udgiftsposter altid bliver godt modtaget af dette Thing, og som jeg ogsaa troer fortjener det, thi jeg idetmindste kjender saa at sige ikke noget Spørgsmaal, der staaer over dette i Digtighed for Landets Udvikling. Ingen kan mere end jeg paafskynde og sætte Priis paa den Masse af Bønderhøjskoler, som reiser sig hele Landet over, den ene efter den anden, men deels troer jeg ikke, at der endnu er nok i Antal, deels troer jeg, at der paa mange Steder er ikke ubetydelige Mangler tilstede i den Maade, hvorpaa de gaae frem. De fleste Medlemmer kjende sandsynligviis bedre end jeg af praktisk Erfaring, — enkelte endogsaa af egen umiddelbar Erfaring — disse Mangler. Saavidt jeg har hørt, er det, der klages over, nærmest det, at de unge Mænd, der komme til flere af disse Skoler, tabe Noget; der er Noget, de tabe, som de ikke vinde ved disse Skoler, det er Fliken, det er den Arbeidsomhed og Arbeidsdygtighed, som er den første Betingelse for, at de kunne blive, hvad de skulle. Saavidt jeg har erfaret, er det nærmest denne Mangel, der klages over omkring i Landet, idetmindste ved enkelte af disse Skoler. Deels ere disse Skoler ikke i alle Henseender saa gode, som de skulde være, deels er der efter min Mening, hvor mange der end er, langtfra nok; for at der skulde være et tilstrækkeligt Antal, vilde jeg forlange, at der skulde være et saa stort Antal spredt over hele Landet, at alle Bønderbørn med Lethed kunde gaae til saadanne Skoler. Jeg